

Motion till riksdagen 2013/14: MJ16

av **Jens Holm m.fl. (V)**
med anledning av prop. 2013/14:186

Hushållning med havsområden

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att havsplanerna bör slå fast att ekologiska intressen ska vara överordnade ekonomiska intressen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att havsplanerna ska vara överordnade kommunala beslut och att länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten ska kunna överpröva kommunala beslut som är i konflikt med havsplanen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ha ambitionen att vara drivande i att en samordning av havsplaneringen kommer till stånd både med våra grannländer och på EU-nivå.

2 Inledning

I propositionen föreslår regeringen nya bestämmelser om hushållningen med havsområden. I stället för Havsplaneringsutredningens förslag på en lag vill regeringen se havsplaner som ska vägleda kommuner och myndigheter i deras beslut om hur havsområden ska användas. Syftet med havsplanerna är att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av haven med hänsyn till de tre hållbarhetsaspekterna ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Regeringen ser inga risker för negativ påverkan på miljön till följd av att havsplanering införs.

Regeringen föreslår att Havs- och vattenmyndigheten ska upprätta förslag till havsplaner. Dessa havsplaner ska sedan regeringen besluta om. Någon remissbehandling ska inte äga rum. Havsplaner ska upprättas för vart och ett av områdena Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. De ska omfatta Sveriges ekonomiska zon och de områden som inte är fastigheter i svenskt territorialhav från en nautisk mil utanför baslinjen. Genom havsplanerna hoppas regeringen kunna undvika intressekonflikter mellan olika havsanknutna

Fel! Okänt namn på

verksamheter och genom förbättrad förutsägbarhet åstadkomma ett bättre investeringsklimat.

3 Hotade ekosystem

Östersjön, Bottniska viken och Västerhavet har under de senaste decennierna påverkats starkt av människan. Mängden syrefria bottnar har i Östersjön tredubblats under 2000-talet. I dag är havet ett av de mest förorenade i världen och tillhör en av jordens mest hotade miljöer. De marina ekosystemen och havets biologiska mångfald hotas främst av havstransporter, farliga ämnen, övergödning och överfiske. Den främsta ambitionen för hushållningen med havsområdena måste därför vara att bevara och återställa havens ekosystem.

4 Konkurrerande intressen

Sverige har mycket långa kuststräckor, kulturhistoriskt unika skärgårdsmiljöer, bra fiskevatten, goda djupförhållanden till farleder i många hamnar och goda förutsättningar för en utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Våra havsområden utgör en viktig resurs, men är också ett område där olika intressen står emot varandra.

En väl fungerande sjöfart till och från svenska hamnar är en avgörande förutsättning för svensk industris möjligheter att frakta sina varor hållbart till världsmarknaden, och också en möjlighet för klimatsmarta transporter.

Sverige har med sin långa kustlinje goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft. Genom ett klokt användande av Sveriges inre vatten, territorialhav och ekonomiska zon kan den havsbaserade vindkraften ge ett viktigt bidrag till målet att Sverige 2050 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Hushållningen med havsområdena måste därför väga dessa intressen mot varandra och se till att inget av dem hotar havens ekosystem.

5 Målhierarki

Havsplaneringsutredningen föreslog att ekosystemansatsen ska vara grundläggande för havsplaneringen. Det skulle innebära att planeringen av hur haven ska utnyttjas skulle utgå från ambitionen att bevara naturvärden, tillämpa försiktighetsprincipen och utnyttja naturresurser på ett hållbart sätt. Regeringen föreslår i stället att ekosystemansatsen ska komma till uttryck i det praktiska havsplaneringsarbetet.

Världsnaturfonden vill i sitt remissvar se ett förtydligande om att ekosystemansatsen är grundläggande för havsplaneringen.

I propositionen görs ingen prioritering mellan de tre hållbarhetsaspekterna ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Det innebär att det är oklart vilka intressen som väger tyngst i en situation där exempelvis ekonomiska och ekologiska intressen står emot varandra. Detta är inte godtagbart. Utan en tydlig målhierarki blir utrymmet för godtycke stort. Havsplanerna bör slå fast att ekologiska intressen ska vara överordnade ekonomiska intressen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Överprövning

Regeringen föreslår i sin proposition att havsplanerna ska vara vägledande underlag för den kommunala fysiska planeringen. Propositionen konstaterar att det kan uppstå situationer då kommunens detaljplan inte överensstämmer med den i havsplanen redovisade synen på den framtida användningen av vattenområdet. Detta ska då lösas genom att länsstyrelsen bevakar de statliga intressena och yttrar sig över kommunens förslag till detaljplan. Länsstyrelsen ska kunna överpröva eller upphäva en detaljplan. Dessa beslut ska dock inte grunda sig på havsplanen utan på de skäl som framgår av 11 kap. 10 och 11 §§ plan- och bygglagen.

Statens geotekniska institut (SGI) konstaterar i sitt remissvar att det finns en risk för konflikt i det planeringsområde till havs som omfattas av både kommunernas planeringsansvar (som går ut till tolv nautiska mil utanför baslinjen) och Havs- och vattenmyndighetens havsplaneringsansvar (som sträcker sig till en nautisk mil utanför baslinjen). SGI anser därför att ansvarsfördelningen bör tydliggöras för detta område. Trafikverket menar i sitt remissvar att det finns en otydlighet gentemot de kommunala översiktsplanerna som likt havsplanerna är vägledande för domstolarna vid avdömning av oenigheter.

Världsnaturfonden skriver i sitt remissvar att detta system inte tydliggör var det yttersta ansvaret ligger. Världsnaturfonden föreslår därför att både länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten ska kunna överpröva kommunala beslut som är i konflikt med havsplanen. Världsnaturfonden föreslår vidare att havsplanerna, efter att de beslutats i en process där kommunerna och andra nyckelintressenter deltar, ska vara överordnade andra planer som t.ex. de kommunala översiktsplanerna och riksintressen.

Havsplanerna ska vara överordnade kommunala beslut, och länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten ska kunna överpröva kommunala beslut som är i konflikt med havsplanen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

7 Finansiering

Havsplaneringsutredningen menade att Havs- och vattenmyndigheten för att klara sina nya uppgifter behöver resurser motsvarande 24 årsarbeten plus extra medel under en uppbyggnadsfas. Världsnaturfonden menar att de 15 miljoner kronor regeringen vill tillföra myndigheten inte är nog i förhållande till detta behov. Ett gott hushållande med våra havsområden förutsätter att myndigheten har tillräckliga resurser.

Havs- och vattenmyndigheten har sedan starten arbetat med otillräckliga resurser. Därför föreslog Vänsterpartiet i sin budgetmotion 2014 en ökning av anslaget med 25 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2014.

8 Internationell samordning

Trots att Sverige har goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft har utbyggnaden inte tagit ordentlig fart än. En del av förklaringen är att det i dag är dyrare att bygga och underhålla vindkraftverk till havs än på land och att ansluta dem till elnätet. En möjlighet att få ned kostnaderna är att bygga många vindkraftverk på samma plats och att då välja de platser som har bäst förutsättningar i form av bottenförhållanden, vindförhållanden och avstånd till befintligt elnät. Havsplanerna kan skapa förutsättningar för just en sådan planerad utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Än bättre blir förutsättningarna om de nationella havsplanerna samordnas med andra länders planer. En sådan samordning med de länder vars havsområden gränsar till Sveriges skulle göra det möjligt att samordna såväl olika företags som olika länders utbyggnad av havsbaserad vindkraft.

Världsnaturfonden saknar en målsättning att samordna Sveriges havsplanering med kringliggande staters havsplanering. Organisationen menar att Sverige bör ha ambitionen att vara drivande i att en sådan samordning kommer till stånd.

Redan i dag deltar såväl Havs- och vattenmyndigheten som regeringen i internationella samarbeten om havsplanering. I propositionen står det att de svenska havsplanerna bör vara framtagna i samråd med angränsande stater, så att hänsyn kan tas till deras intressen och eventuella havsplaner. Det framgår dock inte av propositionen hur denna samordning med våra grannländer ska ske eller vilken roll Sverige ska spela i samordningen på EU-nivå. Sverige bör ha ambitionen att vara drivande i att en samordning av havsplaneringen kommer till stånd både med våra grannländer och på EU-nivå. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 april 2014

Jens Holm (V)

Torbjörn Björlund (V)

Hans Linde (V)

Siv Holma (V)

Kent Persson (V)